

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:
SALGÓTARJÁN
Salgó-u. 431. sz.

Felelős szerk.:
Korom György.

A MUNKA

Előfizetési árak:
Negyedévre 450 K.
Egyes szám 40 K.

Megjelenik minden
szombaton.

Társadalmi és politikai hetilap.

A nővédelemről.

Nagy csoda, hogy egyáltalán vannak, akik gondolnak ma erre, hogy ez az eszme, mely a filozofálás elvont tárgyköréből eleven ételté redukálódott, érdeklí a XX. század emberét, ki a modernnek nevezett kultúra látószögén nézve az életet, észre sem veszi, mennyire lélektelen, sivar levegőben él.

E hónap elején Pesten a leánykereskedelem ellenes egyesület közgyűlést tartott. Prohászka püspök nagy beszédben rámutatott arra, hogy Krisztus után tizenkilencévszázad mult el s ma épp úgy folyik a rab-szolga felhajtás és rabszolgatartás, akárcsak az erolika aranykorában, a római cézárök élvezethajhászó idejében. Hanyसulyozta, hogy törvénynek kellene megszüntetni azt a határtalan borzalmat, mely lehetővé teszi, hogy ártatlan lányokat becsapjanak s vérbévágó kegyetlenségeket kövessenek el emberek. Az egyesületnek az a szándéka, hogy ne legyenek olyanok, akiken rettenetes önkénygel mások keresztülgázolhatnak.

Ennek a programnak szívből örülünk. Végre a sok üres és puffogó kultúrfrázis helyett egy darab ideális realizmust látunk. A szalmalángra lobbantó jelszavak helyett valóságos tetteket, melyeket elősegíteni mindenkinek becsületbeli kötelessége.

Különösen ma, midőn a háboru, ez a legkevésbé sem erkölcsnemesítő világégés végigzúdult a földön, mikor a forradalmak s az „egyedül üdvözítő internacionale” felkavartak minden szennyet s lekaptak a lelkekről minden idealizmust, nekünk a pusztulás szigetére száműzött magyaroknak, százszorosán óvnunk kell véreink erkölcsének nemesi koronáját.

Nemcsak mi állítottuk fel a védekezés ezen tilalomfáját, a modern emberiség minden nációja hasonló uton halad. Tudom, hogy Angliában ugyancsak a fenti indok kényszerítő hatása alatt, harcot indítottak a pornográfia elnyomására. Nálunk hasonlóképpen miniszteri rendelet utasítására, őrzik ellen a hatóságok a ponyvairodalom szennytermékeit. Mégis mily erős bázisa az embertelenségnek az az irodalom, mely mint mérge lopakodik le a könyvszekrények poros polcairól s mely bünbe csalja, örvénybe taszítja a lelket.

A nővédelem felé vezető első lépések egyiké tehát csak az lehet, hogy tiszta irodalmat adunk a nők kezébe, az iskolába és otthonban egyaránt, melyből lelkük világossággal telik meg s mely mint belső, egészséges tavaszi erő, a meleg érzés és öntudatos cselekvés rügyeit fogja majd kibontogatni.

Olvasom továbbá, hogy Amerikában, a kultúra és jólét állítólagos eldorádójában, mily ügyesen döntenek le a nővédelem tilalomait. Az egyik amerikai magyar lap „Szerelemi acképcsarnok” címen mellékletet közöl s ebben időről-időre kecsegtető házassági feltételek mellett magyar lányokat akar

kicsábítani. De nem is kell Amerikába fáradni, hisz hazni lapjaink is nem egyszer hozzák egy-egy ujvilági házasság fényes lehetőségét, — de hogy sokszor mi húzódik meg a kulisszák háta mögött, azt sajnos volt alkalmam nem egy esetben hallani. Ártatlan lányok, kiknek lelkivilágát beara-nyozza egy tündöklő jólét lehetősége, vagy a mindent ígérő, gyönyörűségekkel teljes csábítások özönc, utrakelnek vélt boldogságuk hazája felé s csak akkor eszmélnék önnagukra, ha riadtan, sépadtan, nedves szemekkel érzik, hogy kegyetlen játék áldozatai lettek.

Ez csak pár szemelvény, mely a nővédelem kapcsán felszínre került s melyet papírra vetni jónak láttunk.

Szűrjék le a komoly tanulságot azok, akiket érdekel, mert érezzük, hogy nem azazal teljesítünk misziót, ha csak üres szavakkal a nővédelem zászlaja mellé állunk, hanem akkor, ha példákkal illusztráljuk a modernség ferde kinövéseibe kapaszkodó nőinknek azt, hogy életük tavaszán, ha felpezsdülő vérük bő forrást nyit fantáziájuknak, álutakra ne tévedjenek.

Peitler Gyula.

Anya- és csecsemővédelem.

III. rész.

Az anya- és csecsemővédelem második cikkemben hangsúlyoztam, hogy elsősorban a szülésznőre hárul a legnagyobb felelőség ebbeli küzdelmünkben, mi nemcsak intenzív szakavatottságot és törvényliszteleket, de mecsszenő szívóságot, emberszeretetet minucziózus, pedáns tisztasági érzéket tételez fel.

Megkivánjuk a bábától, hogy a bábaiskolában tanultakat és látottakat a leglelküimeretesebben érvényesítse működésének egész vonalán; minthogy az orvostudomány napról-napra, óriási lépésben halad előre, ezen haladással a bábának épügy kell lépést tartani, mint az orvosnak.

Hogy mi mindent kell elkövetni a bábának, hogy a megszületett gyermeket, emberi lehetőség szerint, megtartsa a családnak és a nagy társadalomnak, erre itt nem terjeszkehetem ki, mert jóval túlhaladná ezen értekezésem szűken szabott keretét, de méltán követelhetjük, hogy ha javítani nem tudunk, legalább ne ártsunk.

A csecsemő felnevelése, amennyiben testi és szellemi fejlődése természetes életfolyamat, a természet dolga; vagyis oly élettani ösztön, amelyet a természet — mint egyetlen ki nem irtható tulajdonságot, minden állatba beléoltott, mint azt az örökké igaznak bizonyult latin közmondás híven tolmácsolja „Naturam expellas furca, tamen usque recurrit”. [A természetes ösztönt, akár vasvillával óhajtánád kiűzni, mindig és mindenkoron vissza tér].

A csecsemőnek, az első életévben, mint fejlődésének legfontosabb szakában való támogatásában merülven ki, oly keveset igényel, hogy azt kellő kioktatás mellett, minden anya nyújthatja, lakják az fényes palotában, vagy a legszegényebb kunyhóban.

Ha mindannak dacára, a csecsemő halandósága, az első életévben, megdőböntő nagy, csakis a környezet büneinek róható fel. Ezen bűnök és mulasztások, melyeknek egy ártatlan, magával tehetetlen, fejlődésképes állapotban megszületett csecsemő esik áldozatul, nem annyira a tudatlan és kellőleg ki nem oktatott anyát, mint azon közegeket terhelik, kik hivatva vannak a csecsemők időelőtti pusztulását megakadályozni.

A csecsemő felnevelésének legelső, sarkalatos dogmája, annak rendszeres táplálása, testének és mindama eszközöknek, melyekkel u táplálásnál a gyermek szája, a tisztálkodásnál teste, érintkezésbe jön, tiszták legyenek; a rendszeretlen túltáplálás, mint a hiányos táplálás, a bőr tisztántartásánál elkövetett mulasztások, oly súlyos emésztési, illetve a bőr az életfolyamatban

fontos működésének zavarait idézi elő, melyek majdnem minden esetben, a csecsemő halálát vonják maguk után.

A szegénysorsu anya, ki csecsemőjének gondozásán kívül a kenyerkereső családfő és a család többi tagjainak gondozását eszközözi, a háztartás minden terheit viseli, nem a fenlívazolt tisztasági szabályok szerint eljárni oly mérvben, mint azt a csecsemő érdeke megkívánja, mert ha a ház körül foglalatoskodik éppen és hallja csecsemőjének keserves sírását, bizony nem igen gondol kezeinek lemosására, sem a ruhájára ragadt por és szennynek letisztítására, hanem behorhan, mert ri a kicsi és piszkos kezével szoptatja a gyermekét, pedig mennyi fertőző csíra ragadt munkája közben, a kezére és ruhájára.

De hát ezen állapotban nem javíthatunk egyelőre, nagyobb hibák történnék ezen a téren másutt és, mint az orvost felkereső anyáktól halljuk, szakértő közegek tanácsára cselekszenek ily végzetes nembánomsággal.

Feljebb jeleztem, hogy a csecsemő rendszeres bánásmódja a legszigorubb tisztaságot igényli, nagy baj az, ha az anya nyomos okok miatt, maga nem szoptathatja gyermekét és kénytelen azt mesterségesen táplálni, nem csak, hogy ez esetben, a szoptatásra használt üveget és az annak szája illesztendő gummi szopókát, (cucli) a megkivánt követelményeknek megfelelően, tisztán tartani nem tudja, de mivel éjjel is kell a csecsemőt táplálni, a tej melegítése és a körülényes etetés, elrabolja éjjeli nyugalmát. Tehát a mesterséges táplálást, csak a legvégső szükség fennforgás esetén engedheti meg az orvos.

Es mit látunk a gyakorlati életben? Sajnos azt látjuk, hogy az utóbbi időben egy végzetes divat kapott lábra, mely tudva és akarva fertőzi a gyermek gyomrát.

Ez a végzetes divat semmi más, mint — nem tudom ki hozta divatba — az ugy nevezett üres (vak) cucli a csecsemő szájába való illesztése, abból a célból, hogy a szegény poronty, sziesztája közben ne unatkozzék. Mennyi veszélyt rejt ezen hobort magában, a következő eset illusztrálja.

A multkor sétált egy asszony a salgótarjáni korzón, ölében, vakuclival felszerelt, szundikáló babájában, hogy hogy nem a cucli kiesett a gyermek szájából, az utca porába, az asszony felemelte, kétszer háromszor odasimította poros ruhájához, hogy az utca porát letörölje és hogy a csecsemő szájában jobban csuszon, saját szájába véve, megnyalozta és újra beillesztette a csecsemő szájába. — Hogy mily ocsmány merénylet az a szegény csecsemő életére, ahhoz commentár nem kell.

Dr. Soltész József.

Szociális problémák.

IV.

Háromféle szocialdemokrata van: elvi, gyakorlati és névleges.

1. Az elvi szocialdemokrata Marx említi ráadásul, néha profétáknak gondolják magukat, lapos és zavaros gondolatokat eszméknak nevezven. Beképzeltségük foka szerint szívesen szenvednek, dolgoznak, aldoznak és fizetnek a kommunista jobb jövő reményében; ábrándok és csalóka, mesterségesen pingált álmok kottái, igazságot a saját elképzelésük szerint vágó tudákosok. Többnyire nem rossz emberek, jól akarnának a maguk 10 százalékos tudásuk és műveltségük szerint, ezeknek a szocialdemokrácia vallás, ebben hisznek és bíznak. Ugynevezett: öntudatosak.

Orvosi diagnózis: Egyoldalú gondolkodás-mód és egyoldalú olvasottság juttatja ide az embert, ki mindig csak azt az újságot és olvasmányt vásárolja és olvassa, amelyik gondolkozásának és érzésének stimlélő s azt erősíti, vagy amelyik neki hízeleg, vagy retentés szökeadésánál fogva neki imponál. Minden hajlalt megkettő újságírók tudnak ilyen rajongásra hajlamos lelkeket magukhoz vonzani. Az ilyen embereknek társasága is az övékhez hasonló gondolkozásukból alakul ki s azoknak az elveknek, melyeket sokszor megbírálni sem tudnak, rabjaivá válnak. Ezek azután úgy körülölelik észbeli képességüket, mint srobasarkot a pókháló, mely minél több por száll rá, annál vastagabbá válik.

Az igazság megismeréséhez szükséges, hogy azt minden oldalról megvilágítva lássuk. A bíró mindkét felet meghallgatja s oda itél, ahol az igazságot látja. A kis madárfiók, ki még a fészekből nem repült ki soha, bizonyára azt hiszi, hogy az egész világ nem egyéb, mint 1-2 tolldarab, apró gally és egy kis sár, mert maga körül még mást nem látott. Aki a világmindenséget és az emberi társadalmat is csak egy szempontból nézi és csak szocialdemokrata megvilágításban látja, épp úgy téved, mint a kis madárfiók. Kérdezd meg a pókot, hogy tökéletes-e ez a világ és miként lehetne rajta javítani, azt fogja felelni: a világ tökéletlen, mert kevés a légy, az volna a tökéletes világ, ha százezre több légy volna benne.

Im, hogy téved az egyoldalú pók. A vakondok szintén mondhatja magában: addig nem lesz rend, békeség és igazság, míg a földnek legalább fele gilisztává nem válik.

Ezen az alapon kell tehát a vakondoknak szervezkedni és hinni, hogy majd eljön még az az idő, mikor álmuk valóra válnak. Addig pedig fizetni a központnak hetenként négy gilisztát.

Íde vezet az egyoldalúság s ez egyben az elvi szocialdemokrata lelki-világának csufolata.

Hogy a szocialdemokrata elvek között jók, szépek és nemesek is vannak, az nem a szocialdemokráciának köszönhető, hanem annak, hogy az Isten minden ember lelkébe beleteremtette a jó, szép és nemes utáni vágyat, melyek a vallásos lélekben erősen felfelé lobognak, a vallástalanság hamujával teleszört lélekből pedig kitérnek úgy, ahogy tudnak, ott, ahol tudnak, még a szocialdemokrata tanok rései között is. És az elvi szocialdemokratákat éppen ezek a természetes szépek jók, igazak tévesztik meg, mert azokat úgy nézi, mintha azokat a szocialdemokrácia szülte volna. Így hát azután bizony mindaz a rossz, baj, nyomoruság, ocsmányság, ami a világban van, az mind az Isten, egyház, papok, urak, tőke stb. számlájára iratlik, míg minden jó, szép és dicső dolog a szocialdemokráciából származónak lesz feltüntetve. Na ja! Persze, persze! Khen dősz!

Szegény hisztériás, meggyőződésesen elvi szocialdemokrata ész, gondolataid tetszetős szitakötő szárnyakon — ó, be kár! — megismerés nélkül röppennek át a mély vizek fölött, melyeknek neve: örök igazságok!

2. A gyakorlati szocialdemokrata érzés kifejlődhetik először is gazdasági okokból kifolyólag. Amikor t. i. a munkás csakugyan rosszul fizetetik, nyomorog, öreg korára a koldusbot várakozik reá, egészségtelen lakásokban kénytelen anyagilag, erkölcsileg tönkremenni. Ilyenkor a munkás nem bánná, ha maga az ördög jönne is segédelmére, mindegy, hogy ki, csak segítsen, mindegy, hogy elvileg mit hirdet és képvisel a szervezete, csak bajtól megszabaduljon. Mit törődik azzal a munkás, hogy az a szervezet mit tanít Istentől, államról, társadalomról s milyen végső célt állít be, csak segédelmet nyújtson: több kenyeret, jobb lakást.

És itt bukkán fel a szocialdemokrácia erkölcsstelensége, mely, mint egy uszorás, kihasználja a nyomoruságot politikai és elvi célokra. Mint egyetlen mentsvárat feltolja magát a munkásság fölé s drága árt fizetést azért, hogy jobb sorsot igér: a munkásnak egész feltek. Összekeveri a gazdasági küzdelmet, vallási, kulturális, politikai vonatkozásokkal, hogy amikor tényleg nem

tud eredményt felmutatni, ezerféle okra tudja ráfogni a kudarcot. És mikor, nem is annyira önmagától, hanem pl. politikai stb. elváltozások folytán, az idők változásai, a természetes fejlődés következtében valamennyiben javul a munkás sora, akkor évtizedekig veri a mellét a szocialdemokrácia és hangos harsonnákkal biztosít magának még 10-20 évi pártadót. A szocialdemokrácia a gyakorlatban önmagáért van s nem a munkásért, célja is önmaga és az „önmaga”, az rettenetesen gyanús, az képvisel valakit, hogy kit, annak előbb-utobb ki kell bujni a zsákból, lehetetlen sokáig már titkos érdekeknek védelmére (munkásnyomoruságot használni ki. Mert hogy irtózatos lármázása mellett tényleg nem akar és nem is tud a szocialdemokrácia a munkás sorsán lényegesen javítani, azt külön cikkben, napnál világosabban be fogom mutatni és bizonyítani. A gyakorlati szocialdemokrata tehát egy rettenetes tévedés áldozata, mert egészen elhitették vele, hogy sorsán egyedül a szocialdemokrácia tud és fog segíteni. Sok munkás tudja is ezt és azt mondja: de ha lö nincs, szamar is jó, de hát annak a szamarának nagyon görbe az orra és jobb gyalog, mint makrancos szamaron, melyet hiába etelek. És már most is van jobb, a keresztény szocializmus és hogy legyen még jobb, a mi kislapunk is ezért indult meg, mert kell lenni jobbnak, a munkást nem szabad sem a tőke, sem a szocialdemokrácia karmaiban pusztulni engedni. Ha a lábbeteg ellöki magától a vizes lepedőt, mert az pillanatokig, vagy percekig kellemetlen érzéseket okoz neki, gyógyulási feltételeit löki el: egy évtizedes szocialdemokratának érzéseire ezek a cikkeket pillanatnyilag, vagy esetleg hetekig kellemetlenségül hathatnak az igaz, de ha azok tartalmát ellöki magától, gyógyulása, a munkás sors javulása feltételeit löki el. És a jó orvos nem vonhatja meg a betegétől az orvosságot csak azért, mert az keserű!

Kádár József.

HIREK.

Házasság. Karatur Antal acélgyári mérnök folyó hó 9-én vezette oltárhoz Ballhauser Irénkét a róm. kath. templomban. A szertartást Horváth László s. lelkes vezegte, aki az ifjú párhoz szép beszédet intézett. A nagyszámban megjelent tisztelők jókívánatokkal halmozták el a bájós párt.

TÁRCA.

A kis Messias.

*Ha nagy leszek, ha nagy leszek:
Egy roppant nagy kenyért veszek!
Mint a világ olyan nagyot
S belőle majd mindenkinek
Enni adok.*

*Mindenkinek, ki bus, szegény,
Kinek könny ül a két szemén,
S gondban tölt éjet és napot,
Kenyereimből azoknak én
Enni adok...*

*Mindenkinek, — ki, mint apám —
Görnyed sok néma éjszakán,
Ki mindig ad, s mit sem kopott,
Ilyeneknek, ha nagy leszek
Majd én adok....*

*Az én csodás, nagy kenyereim,
Még nem tudom, hogy hol terem:
De majd terem, s boldog napok
Látnak, mikor majd adhatok.*

Ha adhatok...

Eltner József.

Ünnep után.

A hármás ünnep végetért, A róm. kath. templom régóta nélkülözött főoltára helyén áll s fonségesen szölik a magasba, hirdelve a zseniális Bálti Józsefnek nagy tudását. A művészi egyszerűség, mely az alkotáson uralkodik, az óriási munka, amely a kézzel faragott régi remekeket oly értékessé teszi s melynek révén a művészi lélek rálopódzik a rideg materiára s abba életet visz, tesz ki a mi oltárunkat is drága kincscse, műremekké. Erre az oltárvatásra érkezett városunkba dr. Bangha Béla, hogy a bányászok ünnepén szl. Prokop napján fenséges harmóniában egyesüljön a szellemi és fizikai munka ereje s a küzdő élet magasztos hivatását megérték azok is, akiknek szemük nem akar vagy nem mer a földön tulra látni, ahol pedig a fenséges jó lélek az igazi életet kezdi.

Julius 7-én d. u. a gyorsvonattal érkezett városunkba dr. Bangha Béla Wiesmajer titkár kíséretében. A nagy állomáson Hercegh József esperes élén nagy küldötség fogadta a pátert, akit az esperes és Horváth László közeg. tanácsnok üdvözölt.

Ugyane vonattal érkeztek Bálti Józsefnek az ünnepelt művészek vendégei is, akik a budapesti művésztalé megbizásából jöttek le. Mindnyájan a róm. kath. plébánián szálltak meg.

A kulturst, melyet dr. Bangha Béla nagy beszéde specialisan sajtógyűléssé avatott este fél 9 órakor kezdődött. A terembe

lépő pátert tomboló lelkesedéssel fogadta a közönség, amelynek valóságos gőzfürdőben volt része a nagy zsufoltság miatt.

Megjelent az estlén városunk és a vidék színe-java felekezeti és osztálykülönbség nélkül.

A Hymnusz hangjai után Szántay István máv. raktárfőnök üdvözölte dr. Bangha Bélát és a közönséget. Utána a róm. kath. kör dalárdája énekelte Liszt Ferenc, „Ima szt. Ferenchez” c. szerzeményét. A fiatal dalárda dacára a nézők darabnak kitűnően dalolt s a publikum honorálta is Róder karnagy és csapatának készültését. Az „Éjféli lázak” c. irreferenta költeményt szaválta Kuster Alice. A megrázó előadás egy hívatos művésznőnek is dicsőségére vált volna. Ursutz karnagy vezélése mellett a Rákóczi nyitányt játszotta a zenekar. Mintha fővárosi színház nézőterén ülnénk, oly kiváló produkáltak a vérbeli muzsikuskok. Ezután Hyross Viktor és neje játszotta gondokán-és zongorán Gouhed Ave Hariáját. Az egyházi s motivumu lehetséges művészi előadást mélyeséges csendben hallgatta végig a közönség, amelyen az ima áhitatos hangja uralt s a jelenlevők lelki finomságát dokumentálta a nagy figyelem, amellyel a művészpár előadását kísérték. Az acélgyári dalárda énekelte ezután Révly Géza, Riadójt. Amikor a függöny szétrebbent, ott láttuk márvány asztalkán a szombathelyi dalosünnepen nyert jutalmát, a bányai emlékoszlopnak miniatűr mását.

A régen megszerzett nimbus már eleve sikert biztosít a dalárdának minden szerep-

Házasság. Dravucz Antal a S. K. B. r. t. villamos központjának igazgatója házasságot kötött Bender Károlyné urnóval.

Meghívó. A Baglyasaljai Altszti olvasókör folyó hó 22-én vasárnap d. u. 3 órai kezdettel, díjtékezzel, sakk, billiard versennyel egybekötött zártkörű nyári táncvigalmat rendez. A versenyek folyó hó 11-én megkezdődtek, kérjük, hogy, akik résztvenni óhajtanak, a fentjelzett körben jelentkezzenek. Rendezőség.

Színházi jelentés. E hó végén városunkba érkezik Molnár János színtársulata, amely most Halvában szerepel. Mint jelentik, a társulat új erőkké bővült s az igyekvő direktor mindent elkövet, hogy a multban tapasztalt pártfogását városunk közönségének minnél jobban kiérdemlje.

Adományok. (Utólagos közlés.) A „Salgótarjáni Olvasó Egyleti Dalkör” részére, mely dalkör Szombathelyen az „Országos Dalosünnepély”-en már részt is vett, a következő adományok érkeztek: Rimamurány Vasnű Igazgatósága, Acélglyári Olvasó egylet 50.000—50.000 kor. „Hangya” igazgatósága (Helyben) 30.000 kor. Ursutz József 25.000 kor. A róm. kath. Olvasókör Dalköre, Főtisztelendő Hercegh József eszperes plebános 5000—5000 kor. Északm. Köszönbánya r. t. jegymegváltás címén 2000 kor. Ratkovszky Pál, Ceglédy N. 1000—1000 kor. Felülfizettek alább felsoroltak a Baglyasalján megtartott „Neger Estély” és az acélglyáiban mult hó 16-án rendezett „Műkedvelői előadás” alkalmából. Rostár J., Adorján főmérnök 600—600 kor. Nisut mérnök, Martin Károly, Btki I. festőművész, Tóth I., Drahovszky A. 500—500 kor. Klekner I., Schey mérnök 300—300 kor. N. N., Gelegonya I. N. N. 250—250 kor. Jaglca I., Licskó F. 200—200 kor. Mokri É., Kleiban I., Schweizbacher I., Horváth N. 150—150 kor. Csernoch Gy., Vrasgyák N., N. N. Kovala I. 100—100 kor. Nagy Sz. S., Pojedák E., N. N., Bulla G. N. N. 50—50 kor. Kiss A. 10 kor. Ugy az adományokért mint a felülfizetésekért ez uton mondnak hálás köszönetet a jöszívű adakozóknak.

A Stefánia Szövetség által rendezett Regös-esten felülfizettek: Schmidt Jenő 1000 kor. dr. Varga Kálmán 500 kor. Szántay István. 400 kor. Kun Bertalm, N. N. 300—300 kor. Bodó János, Szepessy Andor, Zatroch János, Révay Sándor, Paksy Tibor, Lamy József 200—200 kor. Kulifay Tibor, Papp Zoltán, 100—100 kor. és Dé-

nes Gusztáv 60 kor. Összesen 3680 kor., mely adományokért a Szövetség ez uton mond köszönetet, ugyszinten a Szalekovszky János ur által külfön adományozott 2000 koronáért. Megemlítődnök tartjuk itt, hogy az acélglyári igazgatóság és olvasókör vezetősége a Stefániát igen hathatósan támogatta az est rendezésében. E helyen említjük meg, hogy a Petőfi tablival kapcsolatban befolyt adományok végleges nyugtázását — minthogy adományok még mindig érkeznek be — később közöljük.

Baglyason a róm. kath. majálison felülfizettek: Töppfel Antal 1500 kor. Özv. Sralanszky Zoltánné, Zsigmond József 1000—1000 kor. Prohászka József 750 kor. Kosik István 500 kor. Hozki Mátyás, Znak Lajos, Páncel Ferenc, Morlénji Károly, Némiet Ferenc, Somlósi Gyula 250—250 kor. Giszko Ferenc 200 kor. Marosi N. 150 kor. Andó György 100 kor. Zsidai Kálmán, Huszár Gyula, Klenák János, Filó János, Borra Vendel, Snajobr Zoltán, Pothornik István Balázs Ferenc 50—50 kor. ifj. Sralalovin Péter 10 kor. Azoknak, akik e nemes célra adakoztak, hálás köszönetet mond a vezetőség.

Sorsjáték. A budapestvidéki ker. főkapitányságnál folyó évi június 24-én megtartott tárgysorsjátékon a következő számok huzattak ki. 2577, 3230, 2285, 664, 2500, 2461, 3217, 642, 2519, 3351, 13, 1408, 597, 4336, 4592, 2739, 3061, 4970, 470, 4819. A nyertes számok tulajdonosai a nyereeménytárgyukat a budapestvidéki m. kir. áll. rend. főkapitányság (gróf Haller utca) 21 számú helyiségben, e közlemény megjelenésétől számított 15 napon át átvetheti.

Polgári vendéglő nyílik meg Révay Sándor fűszerkereskedő házában s vezetőségében. A megnyitás mint értesülünk folyó hó 14-én szombaton lesz.

Mozi hír. Hétfőn és kedden a „Femina”, az elérhetetlen, különös után vágyódó és tragédiába bukó asszonyi szenvedély szép filmje ment. Szerdán és csütörtökön a „Babaruhát”, ezt a kedves, szentimentális kalandortörténetet adták. Ma, szombaton és vasárnap a „Fattynek nem akad párja” című kacagató, hatalmas bulleszk-film kerül bemutatásra. A következő hétre is jól sikerült műsört várhatunk.

Székvölgy ujramegnyitása. Mint értesülünk a dr. Zsoldos László földbirto- kos tulajdonát képező Székvölgyön a Starjáni Köszönbánya r. t. ujbóli bányászkodása

nyomán készül felelevenülni, a csend amely körülbelül 10 évvel ezelőtt érzekedett a Bikás-völgyre. Ervnyi ideje, hogy elhangzott a szorgos bányász kezek utolsó kalapács ütese, elbitt az utolsó szénszállító vonat zakatoló hangja s a lüktető munkás élet helyébe a csend és feledés lépett. A szomszédos inászói bánya üzemvezetőjének Hós Nagy Lajos bányamérnöknek az érdeme, hogy üzeme szénkincsének kimerül- tével új terület után kutalgatva a már telje- sen leműveltnek vélt székvölgyön fejtesre érdemes és elég tekintélyes szén pillereket fedezett fel, amelyek megfúrása részben már „betejezést is nyert. A várható szén vagyon 6 usque 10 millió métermázsá; az új üzem előrelathato élettartama körülbelül tíz év. Mint a munka emberei őszinten örülünk az ambiciózus inászói üzemvezető érdemei- neinek, mert a köznek új javat, vidékeink munkásságának új munkalkalmat teremtett, olyan területen, amelyre már senki sem gondolt.

Meghívó. A művezetők orsz. szöv. 17 sz. (bányatárs.) kerülete folyó hó 15-en va- sárnap este 8 órai kezdettel lársas össze- jövetelt tart, kabaré előadással és a banya- zenekar közreműködésével a bányatársulati kaszinó nyári helyiségében. Belépődij nincs. Vendégeket is szivesen lát a vezetőség.

Szociális szellem. Panasz érkezett szerkesztőségünkbe. Az egyik vállalat fő- nőke, akinek kényelmes lakása van, mas szórakozás híján (?) — ki akar az utcára telepíteni ártatlan kisembereket. Egy öreg házaspár u. i., aki régen szolgálja a vállalatot, férjhez adta leányát s a tisztességes munkásvót befogadta az öreg szülők a kicsi lakásba, mert hiszen gyermekük után, gyermekük lett a férfi is. Ok megfértek a kis szoba kongyhában szépen, de nem ám a főnök ur, aki lubizgóságban, embersze- retet híján kéjelegni szeretne hatalmában a fiatal párt gyermekével együtt kiutasította a telepről s megfenyegette, hogyha nem engedelmesskednek, kilakoltatja őket. Illeté- kes hatóságnál érdeklődtünk s a válasz az volt, hogy csak próbálja megtenni ezt a t. főnök ur. Mas hasonló panaszja is beérkezett hozzánk ugyanonnan, azt azonban és a je- len ügynek szereplőit névleg még nem kö- zöljük, várjuk, hogy elhatározásában meg- marad-e a főnök ur!?

Lopás. Folyó hó 10-én este a losonczy postahivatalból 100000 cs. korona tűnt el. Széleskörű nyomozás indult meg a tettes kézrekerítése iránt.

lésznel, dicsőségük mindig nagyobb; kívánjuk a dalos művészetnek zenijét érék el a fő- rekvő dalárdisták Ursutz karnagy vezetése mellett. Ezután a zenekar tisztán vonós elő- adása következett a Népdal és Mese címen, melyet Gabriel karnagy dirigált. A bajos elő- adás a zeneszámok alatt rendszeren csevegni szokott publikumot ugylátszik megragadta, mert Gabriel bácsi, aki a közönség legki- sebb zajongására is érzékenyen reagál, meg- volt elégedve a publikummal. A Celli bucsu melodrámiáját szavallta ezután Szártorisz Micike. A Mária kultusz gyönyörű darabját hallottuk. Zongorán Löser László, harmo- niumon Tóth István kísérték kiünnönn, úgy hogy a szép előadás, tisztán, érthetően hangzott. A kísérő Mária éneket a r. k. kör tizenkét dalárdistája szolgáltatta rendki- vűl finoman. Majd Röder vezetésével a Fohászt adta elő a r. k. kör dalárda nagy sikerrel. A műsorszámok végeztével tüntető lelkesedés közepette emelkedett szólásra dr. Bangha Béla.

Nagy érdeklődéssel várták a híres tudós megnyilatkozását. Az impozáns megjelenésű páter nagy műveltségével elkápráztatta a hallgatóságot. Arról a romboló munkáról beszélt, melynek eredménye lett a vallástalan, kommunista szellem megteremtése és nagy Magyarország sirjának megásása. A világtörténelem legkimagaslóbb zsenijeit sorolta fel, akik mind hiubbuzgó keresztények voltak. Ezen tudósok minél inkább elme- rülnek kutatásaikban, annál inkább érzétek végeességüket; mert nagy szellemük látva a világrendszer zseniális struktúráját, sejtette,

egy teremtő létezését. Minél többet tudtak, annál vallásosabbak lettek. A ma embere azonban, aki felszínes tudásával, gögében önmagát nevezi ki tudósnak, művésznek anélkül, hogy ezen magasztos elismerést a nagy és eredményes munka teremtette volna meg számára — vallástalan és nemzetközi. A szellem megrontásában igen fontos szerepe van u snjónak. Elretlenő példákat sorol föl az életből ennek bizonyítására. Kéri a hallgatóságot, hogy csak a tisztességes hangu, a keresztény moral alapján álló új- ságot, könyveket olvassanak. A beszéd tele volt különféle nyelvű és nemzetiségű vonat- kozásokkal. A nagy műveltségű, kiünnö szö- nokot lelkesen ünnepelte a közönség.

Wabrosch Béla köszönet szavaival és a Szóval elénekléssel ért véget a nagystilű ünnepség.

A Prokop nap.

Július 8-án Salgótarján és vidékének bá- nyászai a bányák vezető uraival, mérnökei- vel, tisztai és aliszti karával egyetemben a hagyományos módon ünnepelték meg sz. Prokopnak, a bányászok védszentjének, em- léknapját.

A bányász-ünnep d. e. fél 10 órakor istentisztelettel kezdődött, melyre Roth és Schmiéd bányaugyi főtanácsosok vezetésé- vel a bányászinduló hangjai mellett, zászló- alatt, felvonult az egész bányászág. Meg-

jelent az ünnepélyen a város, az egyházak, a katonaság, rendőrség, gyárak és a tűz- oltóság képvisellete. A felvonulást festőien élénkítette a szép egyenruhás baglyasi- fő- vészek, cserkészek, leventék egy egy csapata.

Istentisztelet után a menet zenekarral, lo- bogó alatt vonult vissza a bányakolóniára, ahol a kaszinó kertjében és helyiségeiben Roth Flóris bányaugyi főtanácsos igaz ven- dégszeretettel látta el a meghívott notabili- tásokat. Meleg ovációval fogadták a házi- gazda és vendégei Btki József festőmű- veszt és szobrászt abból az alkalmából, hogy az általa készített barokk stílu, mű- vészai kivitelű főoltárt a róm. kath. templom- ban e napon adták át rendeltetésének.

Különös jelentőséget adott a Prokop-ün- nepnek, hogy a már világszerte ismert Bangha Béla Jézus-társasági szerzetes, mondotta az ünnepl beszédet a róm. kath. templomban. A páter több mint egy óras beszédében mint az igazság, szépség, sze- retet rajongója magával ragadta hallgatóit s neni egy helyen könnyekre fakasztotta. A párallanul szelid lelkű és quermekies ke- délyű páter néha harcias, kemény hangokat ütött meg, ami nála mint a világnézetek út- központjában álló vezéregyéniségnél, telje- sen érthető és ismerői előtt megszokott. Meggyőződésünk, hogy a legnemesebb és legbiztosabb társadalomfenntartó erőnek, a vallásnak sok-sok ilyen alapos és nagystilű munkásra van szüksége. Nemzeti ügyeink és közállapotaink másképp festenek, ha kurzuslovagok és nem ritkán szabadkőmü- vesből átvettél műkedvelő keresztények

SPORT.

Felhívás.

Egy magát megnevezni nem akaró sportbarát szerkesztőségünkhez 11 darab ezü-tözőt érmet küldött be azon megjegyzéssel, hogy szőlítsuk fel úgy a SSE: mint a SBTC. vezetőségét a két csapatnak egy barátságos mérkőzésen való találkozására. E mérkőzés győztese nyerné a 11 érmet, mely egyúttal eldöntené az utóbbi hetek vitáját t. i. a bajnokság kérdését is. Mi a maqunk részéről örömmel vettük e sorokat s örömmel is vállalkozunk e mérkőzés megrendezésére. Köszönjük az éremadományozó sport-szeretét s aldozatkészségét s igyekezünk nemes kérésének eleget tenni! Fel-szólítjuk helybeli két egyesület vezetőségét, hogy részvételüket valamint esetleges kéréseiket propositójukat levélben sürgősen küldjék be a szerkesztőségünkbe, hogy azokat ismerve, közösen határozhassunk.

Kérjük továbbá, hogy a pontos terminus kitűzésének tárgyában a két vezetőség elő-zőleg közösen állapodjék meg s azt szerkesztőségünkkel közölni sziveskedjenek.

Szerk.

SSE.—Losonci MTE. 3:1 (4:0)

Tavaly óta vajmi keveset fejlődött a LMTE. csapata s mutatott játéka után megérdemelte fenti vereséget. Csatársorának csapkodó játékában alig volt egy-egy szép, technikai momentum. A legmegfelelőbb emberük a két hávéd s a kapus volt. Általában a csapat hamar kifut, melyleg ezután a SSE. került döntő fölénybe. A tarjáni csapatból a két bekk — különösen Vics — tűnt fel biztos szereléseivel és szabadító rugásaival, szépen, ügyesen kombinalt a csatársor, melynek legveszélyesebb embere Vioroszták volt. A mérkőzés másfélórán belül lefolyású volt, Chemez bíró sok szép támadást állított meg offszide címen.

SBTC.—Hatvani AC. 3:2 (0:1)

Az eredmény nem hü kifejezője a két csapat képességeiük. Míg az I-ső félidőben majdnem állandó HAC. fölény volt, mely azonban Szemző bosszantóan rossz játéka révén csak egy 11-csel jut kifejezésre, addig a II-ik félidőben a SBTC. csatársora általános, meglepetésre erős iramot diktál, melyet megtart az egész félidő alatt, s 3

helyett ilyen szent meggyőződésű és tiszta multú vezérek tartanak a kormánykerekét. Hálásak vagyunk kedves vendégünknek, hogy a legszentebb és magyar ügyek iránti lelkesedést, nemzeti öntudatot mintegy helenk fanatizálta. Az elfogultak és rosszakaratuak előtt a saját személyében bemutatta, hogy az a sokat gyalázott, rágalmazott „jezsuita” fogalom mily nemes, kemény vetretű és nagystilű egész embereket takar.

Itt emlékezünk meg a teljes elismerés hangján egy végtelenül szerény, de annál értékesebb egyéniségről, Batki József festő-művész és szobrászról. A templomi Prokop-ünnepen az ő, ünnepeletést mintegy felve kerülő szerénységének megfelelően nem igen esett róla szó. De mi nem félünk kedves Mester, a te szelid szemrehányásodtól és itt, a nagy nyilvánosság előtt szívből gratulálunk Neked. Szépét és maradandót alkotál. Büszkék vagyunk rád Mester, rád az egyszerű bányász fiára, Zagyvafalu szü-lőföldre, ki mint a képzőművészeti akadémia egykor jelesen végzett növendéke, állami ösztöndíjjal tanulál a lefkiválóbb külföldi mesterek mellett Münchenben és Párisban. Majd hazajövet a verseci nagytemplom díszítésének országosan hirdetett pályázatán, vagy hatvan pályázó, köztük nagynevű művészek előf, nyerted el az első díjat. S most nyomaszó gazdasági helyzetted és mostoha művészsorsod miatt itt húzódol meg, majdnem az Ur háta megett, Zagyvafalujában.

„Ez, Mester, nem jól van így.

szép góllal igyekeznek korrigálni az I-ső félidőt. Sajnalatos jelenséget kell itt leszögeznünk, hogy vannak egyes renitens játékosok, kik faképnél haqyják a barátságos mérkőzések alkalmával egyesületüket. Mindenesetre ezt nem lehet részükfől se club-szeretotnek, se kötelességudásnak nevezni. Reméljük a vezetőség megtalálja a megfelelő eszközt e baj orvoslására.

Göteborgban a fiókolimpiáson atlétáink csak egy első (Gáspár magasugrás 183 cm.) egy második (Somlay 400 m gátf. 556 mp.) és egy harmadik (Gerő 100 m-es síkf. 11 mp.) helyet tudtak elnyerni, illetőleg helyezést elérni. Birkozóink közül első lett Varga és Radvány, számíthatunk azonban még helyezésekre is. Király Pál a marathoni futásban (40 és fél km.) nagy meglepetésre III-ik helyet foglalta el, sőt majdnem jobb helyezést ért el. A 4X100 m-es usztafétánkat diszkvalifikálták előbb indulás címen, pedig jó második helyen végeztünk. A kis Barta (15 éves) kitünő idő alatt nyerte a 100 m-es hátuszás előfutamat. Vízipóló csapatunk — sajnos — 7:3 arányban Stockholm csapatától kikapott. Kehrling Béla a teniszben szépen nyerte előmérkőzéseit s így kb. a döntőre kvalifikálta magát.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Tisztelettel kérjük igen t. előfizetőinket, hogy az elmúlt negyed évi és a jövő negyed évi előfizetési díjat beküldeni sziveskedjenek.

I. negyed év — — 450 kor.

II. negyed év — — 900 kor.

Az örülten megrágult papír árak és nyomdai munkabérek készletnek a kellemtelen bejelentésre. Egyúttal tisztelettel kérjük, hogy lapunkat további b. pártfogásukban támogatni sziveskedjenek.

Középiskolások szünidei oktatását elvállalja tanárjelölt.

Cím a szerkesztőségben.

ABADIE

valódi francia szivarka-hüvely.

Mi tiszteljük a szerénységet, de szeretjük összekötni egy kevés gyakorlatiassággal és az evangéliumnak azzal a tanácsával, hogy az égő gyertyát nem szabad a véka alá helyezni.

Bátki mester sorsában szomorúan tipikus magyar művészsorsot látunk. Adva van egy ember ritka művészi tehetséggel, nagy szakmabeli tanultsággal és szerető elmélyedni-tudással megáldva imádott studiumában és ime a nagyközönség előtt az ismeretlenség homálya, Zagyvafalu köde-pora borítja, jól-lehet a művészkörök és kritikuskok nagy elismeréssel beszélnek képességeiről.

Mi azt tartanók egészséges állapotnak, ha az ilyen kész művészi egyéniséget nagy alkotásokra inspirálná a társadalom. Csak a módját kellene megtalálni az arra hivatot-taknak és tehetőseknek. Mi azt látjuk, hogy az igazi művészi alkotás közvagygon, a nemzet szellemi és erkölcsi értékeinek szaporulata, jóra, szépre inspirálja az egyént és nemesíti a közlést.

De sajnos, mi magyarok ritkán, vagy későn becsüljük meg értékeinket. Addig is kedves Mester, míg jobb világot érünk, szeretettel kérünk kitartásra.

Különbön ugý halljuk, hogy a Mester itt marad még hosszabb ideig, hogy mint első rendű portré- és bányász-zsáner kép festő, megrendelőinek eleget tegyen.

—r.—n.

Hirdetmény.

A Salgótarjáni Fogyasztási és Értékösítő Szövetkezet 1923. évi július hó 22-én vasárnap d. u. 3 óraker az acélgjári olvasó egyeslet nyári helyiségében

évi rendes közgyűlést

tart, melyre a tagok az alapszabályok 24. §-a értelmében meghivatnak. — Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, ugy a közgyűlés 1923. évi július hó 29-én vasárnap fog megtartatni, mely tekintet nélkül a tagok számára határozatképes lesz.

Napirend:

1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása.
2. Zárszámadások megvizsgálása és a felmentvény megadása.
3. Mérleg megállapítása.
4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés.
5. Az igazgatóság kiegészítése.
6. A felügyelő-bizottság kiegészítése.
7. Netáni indítványok.

1922. évi december hó 31-én a tagok száma 418, üzletrészeinek száma pedig 2690 volt. Az év folyamán belépett 23 tag 199 üzletrésszel, kilépett 3 tag 17 üzletrésszel. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolthelyiségben kifüg-gesztelt és mindenki által megtekinthető.

Salgótarján, 1923. évi július hó 6.

-Az igazgatóság.

Házeladás.

Menház-utca 337. sz. alatti ház, mely áll három lakóházból, két műhelyből, egy nagy (tiz állatra való) istállóból, egy nagy telekből és egy nagy kertből szabadkézből azonnal eladó. Bővebbet az ott lakó háztulajdonosnál.

Földi József, háztulajdonos.

-VARRÓNÓ.-

Elvállalok női és gyermekruha készitést. Kívánatra házhoz is megyek.

FORGÁCS PAULA,

Bányatelep, 15 sz. kolónia.
(Bányaműszárazók mellett).

o o Leg- o o
kellemesebb
családi szórakozóhely a
„Tátra“-kert

egész napon át nyitva, naponta meleg villásreggeli és hideg ételek. Különféle italok.

Kitünő csapolt sör.

Délután 4 órától a „közismert „RUDAS“ zenekar hangver-
..... senyez.

PONTOS KISZOLGÁLÁS.

A közönség pártfogását kéri

MINAREK
és
KOVÁCS.